

Розділ 3. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗНАЬ

О. Б. АРТАМОНОВА, викладач кафедри іноземних мов фінансово-економічного факультету КНЕУ

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ОВОЛОДІННІ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Сучасний підхід до навчання іноземної мови передбачає вирішення одного з головних завдань — засвоєння навичок самостійної роботи. Його важливість підкріплюють такі тенденції сучасного навчально-виховного процесу: динамізм, можливість самостійного опрацювання матеріалу, диференціація навчання тощо.

Концепція самоосвіти передбачає наявність стійкого мотиваційного компонента, знань (насамперед мовного матеріалу і різноманітних засобів дії), відповідних навичок, умінь, звичок, особистих якостей (перш за все вольових). Становлення самоосвітньої компетенції може відбуватися безпосередньо тільки в діяльності студентів (тобто в індивідуальній роботі студентів, що відповідає цілі) разом з їх зростаючою самостійністю в оволодінні іноземною мовою.

Завдання формування самоосвітньої компетенції ставить перед вузівською методикою і практикою низку нових цікавих проблем. Насамперед це проблема виявлення і типології компонентів самоосвітньої компетенції — знань, навичок, умінь тощо. Її вирішення можливе через конкретний аналіз самоосвітньої діяльності викладача іноземної мови.

Оскільки самостійна робота передбачає максимальну індивідуалізацію діяльності кожного студента, її можна розглядати одночасно і як засіб удосконалення творчої індивідуальності.

Індивідуальний підхід — це орієнтація на особливості окремої особистості. Якщо диференційоване навчання розраховане на типові особливості групи студентів, то індивідуальний підхід наближає пізнавальну діяльність до пізнавальних особливостей студента, до стилю, що склався в його навчальній діяльності. Він виражений в індивідуалізації і диференціації змісту навчального матеріалу, прийомах і засобах педагогічного впливу, формах організації навчальної діяльності з метою надання можливостей кожному студенту працювати згідно зі своїми можливостями.

Оскільки пізнавальна активність є обов'язковою умовою здійснення пізнавальної самостійності, завдання активізації діяльності студентів полягає в тому, щоб підвищити

ефективність засвоєння матеріалу та сприяти розвитку їхнього творчого мислення.

Отже, під активізацією самостійної діяльності студентів мається на увазі сукупність засобів організації й управління їх навчально-пізнавальною діяльністю, що активізують їхні інтелектуальні емоції і збуджують до активної розумової діяльності як у засвоєнні нового навчального матеріалу, так і в реалізації вже засвоєних знань.

Здійснення принципу пізнавальної самостійності буде пов'язане з удосконаленням структури загальної готовності того, хто вивчає іноземну мову, до самостійної іншомовної діяльності. Удосконалення структури загальної готовності студента до самостійної іншомовної діяльності має йти від перших ступенів до повної творчої самостійності.

Отже, першочерговими завданнями викладача на початковому етапі є:

- 1) виділення навичок самостійної роботи, які належить сформувати;
- 2) створення системи завдань з урахуванням принципу індивідуального підходу;
- 3) встановлення системи прийомів і методів організації самостійної роботи;
- 4) здійснення контролю за процесом роботи та її результатом.

Саме виконання цих завдань і повинно довести рівень виявлення самостійності в навчальному процесі від роботи керованої до творчої.

Навички самостійного опрацювання інформації можна розвинути, тільки навчивши студентів активно мислити. Тоді сприймання інформації розглядається як суб'єктивне відкриття, здобуття знань, осмислення і розуміння фактів, принципів, засобів і умов дії. У цьому разі мотиваційною базою може служити брак інформації. Традиційними є передуючі запитання на кшталт: що означає...? як слід розуміти...? тощо. Проте слід відзначити, що такі запитання майже не мотивують пошук відповіді. Якщо ж питання передбачає альтернативні відповіді і містить у собі критичне ставлення до фактів, подій, тоді воно примушує по-іншому сприймати запропонований матеріал.

З досвіду відомо, що такий вид роботи, як робота над навчальною розмовною темою, передбачає широкі можливості щодо реалізації принципу індивідуалізації навчання. У цьому разі саме формулювання завдання націлює студента на трансформацію основного тексту, адаптацію речень, їх просте скорочення, самостійне складання речень та мікротекстів.

Велику активність на заняттях викликає організація різноманітних дидактичних, лексико-граматичних, мовленнєвих, ділових та ситуативних ігор. Розробляючи їх, необхідно чітко сформулювати ігрові завдання, точно визначити час. Готуючись до таких ігор і беручи в них участь, студенти виявляють не тільки пізнавальну самостійність, а й пізнавальну активність.

Підбиваючи підсумок викладеному, слід зауважити, що самостійний вид діяльності збільшує активний час роботи на заняттях для кожного студента, оснащує його прийомами знайомства з об'єктом засвоєння, а також прийомами застосування засвоєного матеріалу,

формуючи лінгвістичну і методичну готовність студентів до включення в самостійну комунікативну діяльність на заняттях з іноземної мови.

М. А. БОЛЮХ, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу КНЕУ,

М. М. ПАСТЕРНАК, канд. екон. наук, в. о. доцента АДПС України

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПОТОКОВОЇ ОЦІНКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

На кафедрі систематично послідовно ведеться вдосконалення навчального процесу. Колектив кафедри виходить з того, що навчання — це спільна діяльність педагога і студента. Мотивація навчання викладачем та активність студентів у навчанні є каталізатором процесу навчання, стимулами та умовою його ефективності. Викладач спрямовує, організовує та стимулює діяльність студентів, коригує й оцінює її, а студент оволодіває необхідними вміннями та навичками відповідно до навчальної програми. Рівень розумової діяльності викладача, вибір форм і методів навчання формують відповідний рівень та стиль мислення студентів. Що активніша діяльність викладача, то ефективніша діяльність студента.

Технологія навчання — це система соціальних, психологічних та дидактичних заходів, яка дає якісно нові результати навчально-виховного процесу за допомогою включення всіх компонентів навчального процесу: мети, організації та методики навчання, його гуманізації, тісної педагогічної взаємодії викладача і студента. Нові технології навчання надають студентам можливість отримати не тільки знання, а й уміння та навички їх практичного застосування. Особливого значення набуває оволодіння сучасними методиками навчання. Адже постійно зростаючі обсяги навчального матеріалу, підвищення інтенсивності навчального процесу, вимоги практики рішуче поставили питання про більш ефективну організацію навчання, перенесення акцентів з викладання на самостійне засвоєння знань студентами. Вирішенню даного завдання сприяють посилення ролі самостійної роботи, впровадження сучасних форм контролю знань студента, використання форм навчання, орієнтованих на практику, застосування комп'ютерних технологій, тренінгових методик та ін. Цей перелік постійно поповнюється новими дидактичними засобами навчання.

За сучасних умов роль окремих елементів традиційної системи навчання змінилась. Інтенсивне навчання передбачає, що головна роль належить не викладачу, а студенту.